

---

# SIC ITUR AD ASTRA

FIATAL TÖRTÉNÉSZEK FOLYÓIRATA

---

**59. (2009)**

**XX. évfolyam**



A folyóirat megjelenését  
Kreutzer Andrea,  
az Eötvös Loránd Tudományegyetem,  
az ELTE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat  
és az ELTE BTK HÖK Kulturális és Sportbizottsága  
támogatta

# SIC ITUR AD ASTRA

ALAPÍTÁS ÉVE 1987

Alapító szerkesztők

Kreutzer Andrea, Nyáry Mihály, Morenth Péter  
Sahin-Tóth Péter †, Szilágyi Márton

A Sic Itur ad Astra Egyesület elnöke

Szilágyi Márton

Szerkesztőség

Bolgár Dániel, Demmel József, Gyökös Eleonóra, Kelenhegyi Andor  
Naményi Ildikó, Marsai Viktor, Mihalik Béla, Papp Gábor  
Priszlinger Zoltán, Rigó Máté, Szokol Réka, Tolmár Bálint

A szerkesztőség címe

SIC ITUR AD ASTRA Egyesület  
ELTE BTK Közép- és Kora Újkori Magyar Történeti Tanszék  
1364 Budapest, Pf. 107. vagy 1088 Budapest, Múzeum krt. 6–8.  
e-mail: info@sicitur.hu  
Számlaszám: OTP Bank 11742001-20042440

A számot Bolgár Dániel, Demmel József és Marsai Viktor szerkesztette.

A borítón felül rácegrespusztai paraszt, alul balra Déry Tibor, középen Dérynek  
magyarázó rácegrespusztai paraszt, tőle jobbra Illyés Gyula látható.

A montázs alapjául szolgáló felvételeket a Petőfi Irodalmi Múzeum bocsátotta  
rendelkezésünkre.

Tördelés: Papp Gábor  
Címlap: Papp Gábor és Rigó Máté  
Nyomdai kivitelezés: Eto-Print Kft.  
1134 Budapest, Váci út 19.

ISSN 0238-4779

# Tartalom

5	<b>Lectori salutem!</b>
	<b>Interjú</b>
7	„Engem nagyon kevésbé érdekel, ki és hol szúrta le Pet fit Segesvárnál, és hogy hol van eltemetve” <b>Interjú Margócsy Istvánnal</b>
	<b>Tanulmányok</b>
19	<b>Szilágyi Márton</b> Az irodalomtörténeti biográfiák hasznáról és használatáról Egy készülő Csokonai-biográfia mikrotörténeti alapjai
49	<b>Halmos Károly</b> Hagenström mint ideál A szépirodalom társadalomtörténeti elemzésének lehetőségei
73	<b>Fenyves Katalin</b> Zsidó önreprezentáció, személyes irodalom, történelem. Források és forráskritikai megjegyzések a zsidó önábrázolás tanulmányozásához
99	<b>Keszeg Anna</b> „Betsesbb értz az arany rozsdá-fészek vasnál”. A rendiség retorikája Gyöngyössi János Korda György felett mondott halottbúcsúztatójában
117	<b>Vaderna Gábor</b> Nevelés és Bildung A Dessewffy család és a gyermeknevelés a 19. század első felében
149	<b>Dede Franciska</b> A társasélet akrobatái Vázlat a társasági és az irodalmi dendikről Brummelltól Proustig
175	<b>Bolgár Dániel</b> „Maguk közt kiválni” Asszimiláció és integrálódás Mikszáth műveiben
185	<b>Szokol Réka</b> A Medve utcai polgáristák Hogyan értelmezhetők Németh László testmérési?

## Műhely

- 201 **Doncsecz Etelka**  
Verseghy Ferenc retractatiója  
Dokumentumok a Millot-fordításhoz fűzött Értekezések visszavonásáról
- 251 **Demmel József**  
Az irodalom (szociális) hálója  
Közelítések Vahot Imréhez

---

## Szemle

- 269 G. Etényi Nóra: Az információtörténeti kutatás újdonságairól  
Novák Veronika: Hírek, hatalom, társadalom. Információáramlás Párizsban a középkor végén
- 275 Torma Katalin: Az univerzális tudomány: esztétika  
Balogh Piroska: Ars scientiae. Közelítések Schedius Lajos János tudományos pályájának dokumentumaihoz
- 277 Simon Zoltán Boldizsár: A módszer mellett – a kánon ellen  
Szilágyi Márton: Határpontok
- 289 Balogh Piroska: Törésvonalak metszésében: a pályarajz posztmodern, interdiszciplináris változata  
Völgyesi Orsolya: Egy siker kudarca. Kuthy Lajos pályafutása
- 297 Keszeg Anna: Az írók társadalmi helyzete a mai Franciaországban. Egy felmérés tanulságai  
Bernard Lahire: La condition littéraire. La double vie des écrivains

---

301 **Szerzőinkhez!**

304 **Szerzőink**

## Lectori salutem!

Noha a trendekkel lépést tartani igyekvő irodalmárok és történészek mostanság egyre inkább kultúratudományként határozzák meg saját tudományterületüket, az irodalomtudósi és historikusi gyakorlat mégis nagyon kevésbé hasonlít egymásra. Ami egymásra hatás mégis megfigyelhető, az furcsa módon nem elsősorban az irodalomtörténet és a történetírás között van, hanem – igen egyoldalúan – az irodalomelmélet és speciálisan a társadalomtörténet között.

Kötetünk – melynek összeállításakor szerkesztőségünk nagyban támaszkodhatott az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájában működő „Magyar és európai felvilágosodás” doktori program oktató- és hallgatógárdájára – ezen a helyzeten kíván változtatni a maga szerény lehetőségeihez mérten. Éppen ezért olyan tanulmányokat válogattunk össze, amelyek átjárnak az irodalom- és a történettudomány, különösképpen az irodalomtörténet és a társadalomtörténet határvonalain. Az írások egyik (nagyobb) része arra vállalkozik, hogy az irodalmat, az irodalom művelésének gesztusát és ambícióját társadalmi kontextusa felől ragadja meg, másik része pedig szépirodalmi fikciók társadalomtörténeti olvasatát tárja az olvasó elé.

a Sic Itur ad Astra szerkesztő sége